

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่สงขลา-ภาคใหญ่ที่มีต่อตลาดแรงงานท้องถิ่น

นางสาว ภากรนี สวัสดิศิริรักษ์

002251

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ปริญญาตรี ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาควิชาศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2523

I16845 b63

THE IMPACT OF SONGKHLA-HAADYAI DEVELOPMENT ON LOCAL LABOR MARKET.

Miss Paranee Sawasdirak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban Planning

Department of Urban Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1980

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่ที่มีต่อตลาดแรงงาน
ท้องถิ่น

The Impact of Songkhla-Haadyai Development on
Local Labor Market.

โดย

นางสาว ภากรนี สวัสดิกริชย์

ภาควิชา

ผังเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติ จิระกุล)

.....
(อาจารย์ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

.....
(อาจารย์ ศักดิ์ชัย ศิริจันทร์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๙
กิตติกรรมประกาศ.....	๑
รายการตารางประกอบ.....	๓
รายการแผนที่ประกอบ.....	๓
รายการแผนภูมิประกอบ.....	๕
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	9
3. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
3.1 ความเป็นมาของพื้นที่.....	26
3.2 สภาพทางภูมิศาสตร์.....	39
3.3 การใช้ที่ดิน.....	57
3.4 ประชากร.....	67
3.5 ระบบเศรษฐกิจของจังหวัด.....	116
3.6 แรงงานและการมีงานทำ.....	124
3.7 โครงการพัฒนาที่สำคัญ.....	145
3.8 การวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการ.....	167
4. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	206
บรรณานุกรม.....	210
ภาคผนวก.....	216
ประวัติ.....	274

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการพัฒนาพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่ที่มีต่อตลาดแรงงาน
 ทองถิ่น

ชื่อนิติกร นางสาว ภากรณี สวัสดิ์ศิริรักษ์

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

ภาควิชา ผังเมือง

ปีการศึกษา 2522

บทคัดย่อ

เนื่องจากมีความพยายามนำแนวคิดในการพัฒนาเมืองหลักมาเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาภาค และสงขลา-หาดใหญ่ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหลักของภาคใต้ โดยมุ่งให้เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเจริญไปยังจังหวัดและภูมิภาคโดยรอบ การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่ ตามนโยบายพัฒนาเมืองหลักนั้นจะมีผลกระทบต่อตลาดแรงงานทองถิ่นเช่นไร โดยศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพ ประชากร แรงงาน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ในค้ำต่าง ๆ และศึกษาถึงรายละเอียดของโครงการพัฒนาในค้ำต่าง ๆ และผลกระทบต่อตลาดแรงงาน สรุปได้ว่าสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอเมืองเป็นศูนย์กลางทางการบริหาร อำเภอหาดใหญ่เป็นศูนย์กลางทางการคมนาคม พาณิชยกรรมและบริการต่าง ๆ กิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจซึ่งทำรายได้ให้แก่จังหวัดได้แก่อุตสาหกรรมและบริการที่ส่วนมากกระจายอยู่ในพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาขาดทุน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในอนาคตจะมีผลทำให้เกิดการขยายตัวทางอุตสาหกรรมและบริการอย่างมากในพื้นที่สงขลา-หาดใหญ่ สิ่งนี้จะเป็นเครื่องดึงดูดการย้ายเข้าของแรงงานจากอำเภอใกล้เคียงและแรงงานเกษตกรในชนบท การศึกษานี้ได้กล่าวถึงปัญหาที่จะตามมาจากการย้ายเข้าของแรงงานจากชนบทมาสู่เมือง และปัญหาของโครงการพัฒนาตามนโยบายพัฒนาสงขลา-หาดใหญ่ให้เป็นเมืองหลักที่มีต่อเมืองและชนบท และได้เสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาในอนาคต

A

Thesis Title The Impact of Songkhla-Haadyai Development on
 Local Labor Market.

Name Miss Paranee Sawasdirak

Thesis Advisor Dr. Preecha Piamphongsant

Department Urban Planning

Academic Year 1979

ABSTRACT

Being considered as Growth Center of Southern Thailand, Songkhla-Haadyai has been planned to be the center of economic activities spreading the progress into nearby provinces and hinterland. The objective of the thesis was thus to study the impacts of the development projects in Songkhla-Haadyai area on local labor market by taking the concept of Growth-Center Development in regional planning into account. To accomplish the objective, the existing physical characteristics, population, labor force and economic activities were studied including the details of the development projects. The impacts of such projects on local labor market were then analyzed. The conclusion was that Songkhla is the important southern province especially on economic aspect. Amphur Muang becomes the administrative center area and Haadyai becomes the center of communication, commerce and services. The basic economic activities making high provincial income are industry and service which are mostly spread over the area of Songkhla-Haadyai, while, on the contrary, most of its rural area meets the poverty problem. The future development

will be the cause of rapid industrial and service expansion in the area, so called the Pull Factor of labor migration. Labor force from nearby Amphur and agricultural section in rural area would be immigrated. The study has revealed the migration problem from rural to urban area and the problems resulting from the development projects. The suggestions on solving such problems were also made which would be benefit to the future development planning.

กิติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างยิ่งต่อคณาจารย์ทุกท่านในแผนกวิชาผังเมือง อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณหน่วยงานทุกแห่งที่กรุณาให้ข้อมูล ที่พัก และความสะดวกต่างๆ ในการดำเนินการศึกษา

และท้ายที่สุดด้วยความซาบซึ้งในความรัก ความห่วงใยของทุกคนในครอบครัว และเพื่อนๆ ซึ่งเป็นกำลังใจอย่างยิ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

รายการตารางประกอบ

		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนตำบล หมู่บ้าน ในอำเภอต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ.2520	32
ตารางที่ 2	พื้นที่ของสุขาภิบาลในอำเภอต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520	33
ตารางที่ 3	เส้นทางเดินรถโดยสารจากหาคีใหญ่-สงขลาไปยังที่ต่างๆแสดงถึงระยะทาง จำนวนเที่ยวต่อวัน จำนวนรถ และอัตราค่าโดยสารต่อเที่ยว พ.ศ.2521	52
ตารางที่ 4	โครงการชลประทานในจังหวัดสงขลา	57
ตารางที่ 5	การไต่ดินในเขตวางผัง เมืองรวมสงขลา พ.ศ. 2519	60
ตารางที่ 6	การไต่ดินในเขตวางผัง เมืองรวมหาคีใหญ่ พ.ศ. 2519	62
ตารางที่ 7	ขนาดของที่ดินครองจำแนกตามลักษณะการไต่ประโยชน์เป็นรายอำเภอ จังหวัดสงขลา พ.ศ.2506	65
ตารางที่ 8	จำนวนประชากร ครัวเรือนจำแนกตามประเภทในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และรายอำเภอ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513	75
ตารางที่ 9	ประชากรในครัวเรือนส่วนบุคคล จำนวนครัวเรือนส่วนบุคคลและจำนวนประชากรเฉลี่ยต่อครัวเรือนในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และรายอำเภอ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513	77
ตารางที่ 10	จำนวนประชากร อัตราการเกิด อัตราการตาย อัตราการเพิ่มของประชากรต่อ 1,000 คน จังหวัดสงขลา พ.ศ.2517	78
ตารางที่ 11	ประชากรหมวดอายุ 5 ปี จำแนกตามเพศในเขตเทศบาลและรายอำเภอ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513	217
ตารางที่ 12	สัดส่วนของประชากรวัยแรงงานในจังหวัดสงขลา ในเขตเทศบาล อำเภอเมืองและอำเภอหาคีใหญ่ พ.ศ. 2513	79
ตารางที่ 13	อัตรากำลังแรงงานตามหมวดอายุ ของจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513 โดยคิดจากประชากรตั้งแต่อายุ 10 ปีขึ้นไป	30

ตารางที่ 14	การกระจายตัวของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2520	223
ตารางที่ 15	ความหนาแน่นของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2520	230
ตารางที่ 16	การเปลี่ยนแปลงประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลาจาก พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2520	236
ตารางที่ 17	ประชากรหมวดอายุ 5 ปีที่ย้ายภูมิลำเนาจากจังหวัดสงขลาไปยังจังหวัดอื่นๆ พ.ศ. 2513	243
ตารางที่ 18	ประชากรหมวดอายุ 5 ปีขึ้นไปที่ย้ายภูมิลำเนาจากจังหวัดสงขลาจำแนกตามจังหวัดหรือประเทศอันเป็นภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย พ.ศ. 2513	245
ตารางที่ 19	รายได้ต่อบุคคลและมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดในภาคใต้ พ.ศ. 2516	121
ตารางที่ 20	การเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสงขลาและภาคใต้	122
ตารางที่ 21	ค่า Location Quotient ของอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ในจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513	247
ตารางที่ 22	ประชากรจังหวัดสงขลาหมวดอายุ 11 ปีขึ้นไปทำงานในเชิงเศรษฐกิจในหมวดอุตสาหกรรมต่างๆ พ.ศ. 2513	125
ตารางที่ 23	สภาพการทำงานของประชากรหมวดอายุ 11 ปีขึ้นไปทำงานในเชิงเศรษฐกิจจำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พ.ศ. 2513	255
ตารางที่ 24	จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมประเภทต่างๆที่มีขนาดคนงานจำนวนต่างๆ	257
ตารางที่ 25	การกระจายตัวของสถานประกอบการอุตสาหกรรมรายตำบลจังหวัดสงขลา จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พ.ศ. 2520	261

ตารางที่ 26	การกระจายตัวของแรงงานอุตสาหกรรมรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ.2520	265
ตารางที่ 27	จำนวนสถานประกอบการค้าประเภทต่างๆรายอำเภอจังหวัดสงขลา พ.ศ.2519	138
ตารางที่ 28	จำนวนสถาบันการเงิน บริษัทประกันภัยในอำเภอต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ.2519	139
ตารางที่ 29	จำนวนสถานบริการในอำเภอต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ.2519	140
ตารางที่ 30	การไร้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมสงขลา พ.ศ. 2539	150
ตารางที่ 31	การไร้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมหาคีใหญ่ พ.ศ. 2539	152
ตารางที่ 32	การเปรียบเทียบพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างในเขตเทศบาลเมืองหาคีใหญ่และสงขลาในระวางมกราคม-เมษายน พ.ศ.2521-2522	173
ตารางที่ 33	การคาดประมาณการส่งออกยางที่ทำเรือสงขลาและภูเก็ต	176
ตารางที่ 34	พื้นที่ปลูกยางพาราในจังหวัดต่างๆในภาคใต้ พ.ศ. 2516	177
ตารางที่ 35	ผลผลิตยางพาราของจังหวัดภาคใต้ พ.ศ. 2518 และการคาดประมาณในอนาคต	178
ตารางที่ 36	จำนวนสถานประกอบการเกี่ยวกับการส่งออกยางในที่ต่างๆในจังหวัดในภาคใต้	179
ตารางที่ 37	การจ้างงานในการประมงและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัดในภาคใต้ พ.ศ.2515	182
ตารางที่ 38	จำนวนห้องพักทั้งหมดของโรงแรมในสงขลา-หาคีใหญ่ ในพ.ศ. 2516-2522	186
ตารางที่ 39	การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนตามเขตต่างๆในภาคใต้ พ.ศ.2518-2519	189
ตารางที่ 40	ค่าจ้างรายเดือนของอุตสาหกรรมการผลิตจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2518	190

ตารางที่ 4.1	การเปรียบเทียบจำนวนและสัดส่วนประชากรอายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ จำแนกตามเพศและประเภทอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2503-2513	197
ตารางที่ 4.2	การคาดประมาณจำนวนประชากร วัยแรงงานและประชากรที่ทำงาน ในเชิงเศรษฐกิจ จังหวัดสงขลา	198
ตารางที่ 4.3	การคาดประมาณจำนวนประชากรที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจในด้าน ต่างๆ โดยยังไม่พิจารณาผลกระทบของโครงการ	199
ตารางที่ 4.4	ปริมาณสินค้าที่ส่งผ่านจังหวัดสงขลาในปีต่างๆและการคาดประมาณ การจ้างงานในสาขาที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2523-2529	200
ตารางที่ 4.5	การคาดประมาณแรงงานที่เพิ่มขึ้นจากโครงการนิคมอุตสาหกรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2529	201
ตารางที่ 4.6	การคาดประมาณแรงงานในสาขาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและ บริการ โดยพิจารณาถึงผลกระทบของโครงการ	202
ตารางที่ 4.7	การเปลี่ยนแปลงการจ้างงานที่เกิดจากการคิดผลกระทบของโครง การใน พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2529	203
ตารางที่ 4.8	สัดส่วนการทำงานของประชากรในด้านต่างๆ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2529	204
ตารางที่ 4.9	สัดส่วนของแรงงานในภาค Basic และ Non-basic พ.ศ. 2524 และ พ.ศ. 2529	205
ตารางที่ 50	สถาบันการเงินในจังหวัดภาคใต้ พ.ศ. 2521	270
ตารางที่ 51	จำนวนเงินฝากและเงินฝากเฉลี่ยต่อสาขาของธนาคารพาณิชย์ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2518-2521	271

- ตารางที่ 52 จำนวนเงินฝากและเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2518-2521 272
- ตารางที่ 53 สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในภาคใต้แยกตามวัตถุประสงค์ 273

รายการแผนที่ประกอบ

	หน้า
แผนที่ 1	ที่ตั้งของจังหวัดสงขลา 29
แผนที่ 2	การแบ่งเขตอำเภอต่างๆในจังหวัดสงขลา 34
แผนที่ 3	การแบ่งเขตตำบลต่างๆในจังหวัดสงขลา 35
แผนที่ 4	ชื่อและเขตตำบลต่างๆในอำเภอเมืองและอำเภอหาดใหญ่ 36
แผนที่ 5	ลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมต่อการเกษตรประเภทต่างๆจังหวัดสงขลา 41
แผนที่ 6	ระบบลำนํ้าสำคัญของจังหวัดสงขลา 45
แผนที่ 7	เส้นทางคมนาคมภาคใต้ 47
แผนที่ 8	เส้นทางคมนาคมหลักของจังหวัดสงขลา 48
แผนที่ 9	เส้นทางคมนาคมในอำเภอเมืองและอำเภอหาดใหญ่ 49
แผนที่ 10	การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมสงขลา พ.ศ. 2519 59
แผนที่ 11	การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมหาดใหญ่ พ.ศ. 2519 61
แผนที่ 12	พื้นที่ถือครองจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์เป็นรายอำเภอจังหวัดสงขลา พ.ศ.2506 66
แผนที่ 13	โครงสร้างอายุประชากรรายอำเภอ จังหวัดสงขลา พ.ศ.2513 83
แผนที่ 14	ขนาดประชากรต่อครอบครัว ว่างแรงงานต่อครอบครัวและผู้ที่ทำงานต่อครอบครัวในอำเภอต่างๆ จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2513 84
แผนที่ 15	การกระจายตัวของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ.2516 93
แผนที่ 16	การกระจายตัวของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520 94
แผนที่ 17	ความหนาแน่นของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2516 101
แผนที่ 18	ความหนาแน่นของประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520 102
แผนที่ 19	การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลาระหว่างปี พ.ศ. 2516-2520 คิดเป็นร้อยละของจำนวนประชากรที่เปลี่ยนแปลงทั้งหมด 112

	หน้า
แผนที่ 20 การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลาระหว่าง พ.ศ. 2516-2520 คิดเป็นร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากจำนวน เดิม	113
แผนที่ 21 แนวทางการอพยพของประชากรระหว่างจังหวัดสงขลากับจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้	115
แผนที่ 22 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมในเขตตำบลต่างๆในจังหวัด สงขลา พ.ศ. 2520	135
แผนที่ 23 จำนวนแรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลต่างๆในจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520	137
แผนที่ 24 การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมสงขลา พ.ศ. 2539	151
แผนที่ 25 การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองรวมหาดใหญ่ พ.ศ. 2539	153
แผนที่ 26 ทอ.สามแฉะสำหรับที่ตั้งโครงการพัฒนาที่สำคัญในเขตสงขลา-หาดใหญ่	164

รายการแผนภูมิประกอบ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	การพิจารณา Basic และ Non-basic activity	16
แผนภูมิที่ 2	กลุ่มตำบลตั้งหวัคสงขลาจัดเรียงตามขนาดประชากร พ.ศ.2516	91
แผนภูมิที่ 3	กลุ่มตำบลจังหวัดสงขลาจัดเรียงตามขนาดประชากร พ.ศ.2520	92
แผนภูมิที่ 4	การจัดกลุ่มความหนาแน่นประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2516	99
แผนภูมิที่ 5	การจัดกลุ่มความหนาแน่นประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520	100
แผนภูมิที่ 6	การจัดกลุ่มการเปลี่ยนแปลงประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา ปี 2516-2520 คิดเป็นร้อยละของจำนวนประชากรที่เปลี่ยนแปลงทั้งหมด	110
แผนภูมิที่ 7	การจัดกลุ่มการเปลี่ยนแปลงประชากรรายตำบลจังหวัดสงขลา ปี 2516-2520 คิดเป็นร้อยละของจำนวนประชากรเดิม	111
แผนภูมิที่ 8	การจัดกลุ่มสถานประกอบการอุตสาหกรรมในตำบลต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520	134
แผนภูมิที่ 9	การจัดกลุ่มจำนวนแรงงานอุตสาหกรรมในตำบลต่างๆจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2520	136
แผนภูมิที่ 10	ลักษณะ Multiplier effect จากการพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจในระยะเริ่มต้น	168.
แผนภูมิที่ 11	ลักษณะ Multiplier effect จากการเกิดอุตสาหกรรมใหม่ การขยายตัวทางการค้า หรืออุตสาหกรรมเดิมที่มีอยู่	169